

Näyttötutkinnon perusteet

**PUHEVAMMAISTEN TULKIN
ERIKOISAMMATTITUTKINTO
2006**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

37/011/2006

**Velvoittavana
noudatettava**

Päivämäärä **1.8.2006**

Voimassaoloaika
15.8.2006 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom

Kumoaa määräyksen nro **3/011/2001**
Muuttaa määräystä nro

PUHEVAMMAISTEN TULKIN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 15.8.2006 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Opetusneuvos

Soila Nordström

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	7
2	Luku	
	PUHEVAMMAISTEN TULKIN ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	PUHEVAMMAISTEN TULKIN ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
A.	PAKOLLISET TUTKINNON OSAT	
	1 § Vaikeasti puhevammaisten tulkkipalvelun perusteet	9
	a) Ammattitaitovaatimukset	9
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	9
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	13
	2 § Tulkkkaus	13
	a) Ammattitaitovaatimukset	13
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	13
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	16
	3 § Tulkinta	16
	a) Ammattitaitovaatimukset	16
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	16
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	19
	4 § Tekniset apuvälineet kommunikoinnin tukena	20
	a) Ammattitaitovaatimukset	20
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	20
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	21
B.	VALINNAISET TUTKINNON OSAT	
	5 § Tietotekniikka kommunikoinnissa	22
	a) Ammattitaitovaatimukset	22
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	22
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	23

6 §	Yrittäjäys	23
	a) Ammattitaitovaatimukset	23
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	23
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	25
Liite	Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinnon suorittaneen ammattialan ja ammattitaidon kuvaus	26

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyyyden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyyppitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkinnojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näyttöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

---

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arvioin-

tikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman realistinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Huomio tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

PUHEVAMMAISTEN TULKIN ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinto muodostuu neljästä (1 – 4) pakollisesta ja kahdesta valinnaisesta tutkinnon osasta. Tutkinto on valmis, kun kaikki pakolliset tutkinnon osat ja toinen valinnaisista (5, 6) tutkinnon osista on suoritettu hyväksytysti.

Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinnon osat ovat:

A. PAKOLLISET OSAT

1. Vaikeasti puhevammaisten tulkkipalvelun perusteet
2. Tulkkkaus
3. Tulkinta
4. Tekniset apuvälineet kommunikoinnin tukena.

B. VALINNAISET OSAT

5. Tietotekniikka kommunikoinnissa
6. Yrittäjäyys.

Kuva 1. Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinnon osat.

3 Luku

PUHEVAMMAISTEN TULKIN ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

A. PAKOLLISET TUTKINNON OSAT

1 § Vaikeasti puhevammaisten tulkkipalvelun perusteet

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja tuntee ja noudattaa sosiaali- ja terveysalan eettisiä periaatteita.	Sosiaali- ja terveysalan eettisten periaatteiden tunteminen Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tuntee Valtakunnallisen terveydenhuollon eettisen neuvottelukunnan (ETENE) antamat terveysalan eettiset suositukset • tuntee oman alansa eettiset periaatteet.

	<p>Eettisten periaatteiden noudattaminen omassa työssä</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää edellä mainittujen asiakirjojen sisällön ja merkityksen omassa työssään • tunnistaa omat arvonsa ja tiedostaa niiden merkityksen omassa työssään • tiedostaa erilaisia ihmiskäsityksiä ja niiden merkityksiä omissa ratkaisuissa ja lähtökohtien pohdinnassa.
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee sosiaali- ja terveysalan sekä opetustoimen palvelujärjestelmän niiltä osin kuin se koskee puhevammaisten tulkkipalvelua.</p>	<p>Sosiaalialan palvelujärjestelmän tunteminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee ja osaa esitellä sosiaalialan palvelujärjestelmän niiltä osin kuin se koskettaa puhevammaisten tulkkipalvelua • osaa kuvata oman kunnan sosiaalialan palvelujärjestelmän • osaa kuvata puhevammaisten tulkkipalvelun erilaisia järjestämistapoja. <p>Terveysalan palvelujärjestelmän tunteminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee ja osaa esitellä terveysalan palvelujärjestelmän niiltä osin kuin se koskettaa puhevammaisten tulkkipalvelua. <p>Opetustoimen palvelujärjestelmän tunteminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee ja osaa esitellä opetustoimen palvelujärjestelmän niiltä osin kuin se koskettaa puhevammaisten tulkkipalvelua.
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee vaikeasti puhevammaisten tulkkipalvelujärjestelmän.</p>	<p>Tulkkipalvelujärjestelmän osaaminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa esitellä puhevammaisten tulkkipalvelujärjestelmän

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa ohjata asiakkaan puhevammaisten tulkkipalveluiden piiriin • osaa esitellä oman paikkakunnan tulkkipalveluverkoston ja eri toimijoiden roolin siinä. <p>Tulkkipalvelun sisällön osaaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa selvittää tulkkauksen sisällön • osaa selvittää tulkin sisällön • osaa selvittää, missä ja milloin tulkkipalvelua voi käyttää. <p>Asiakasryhmän tunnistaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa selvittää, ketkä voivat saada puhevammaisten tulkkipalvelua. <p>Puhevammaisten tulkin tehtävien tunnistaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa selvittää kuka voi toimia puhevammaisten tulkkina • osaa selvittää puhevammaisten tulkin työn sisällön.
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee vaikeasti puhevammaisten tulkkipalvelua ohjaavat säännöt.</p>	<p>Lainsäädännön osaaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa esitellä Suomen perustuslain 6 § ja 17 § tulkkipalvelun yhteiskunnallisen oikeutuksen • osaa esitellä lain vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/87) 7, 8, 17, 18 ja 19 § • osaa esitellä asetuksen vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (759/87) 7, 8 ja 9 § • osaa esitellä lain sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) • osaa esitellä hallintolain (434/2003) 26 §

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa esitellä muut puhevammaisten tulkkipalvelua määrittävät säännöt • osaa seurata lainsäädännössä tapahtuvia muutoksia ja toimia niiden mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja hallitsee ammatillisen vuorovaikutuksen ja yhteistyön puhevammaisten tulkkipalvelussa.	<p>Vuorovaikutustaidot Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • puhuu selkeästi ja esiintyy luontevasti • osaa havainnollistaa esitystä sopivasti • osaa sovittaa esityksen kuulijakunnan tarpeisiin • hallitsee suomen tai ruotsin kielen hyvin suullisesti sekä kirjallisesti • käyttää hyvää yleiskieltä. <p>Työyhteisössä toimiminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa työskennellä joustavasti moniammatillisissa työryhmissä • kykenee yhteydenpitoon tulkkipalvelun järjestäneen sosiaali- ja terveydenhuollon yksikön kanssa • kykenee yhteydenpitoon asiakkaan kuntoutuksesta vastaavaan tahoon tilanteen vaatimalla tavalla • osaa käyttää asiantuntijuuttaan tulkkaukseen liittyvissä asioissa.
Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.	<p>Työturvallisuuden noudattaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa itsenäisesti etsiä tietoa työturvallisuusmääräyksistä • toimii em. määräysten mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa ylläpitää ammattitaitoaan.	<p>Ammattitaidon ylläpitäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tietoinen työelämän vaatimuksista ja siinä tapahtuvista muutoksista ja osaa kehittää omaa ammattitaitoaan niiden mukaisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida omaa työtään, työtapojaan sekä niiden kehittämistarvetta ja osaa hakea niihin tarvittavaa ohjausta • osaa hakea työnohjausta.
--	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Vaikeasti puhevammaisten tulkkipalvelun perusteet - tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan näyttötutkinnon järjestämissopimuksen mukaisesti, näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa tarkoin esitetyin ja tutkintotoimikunnan hyväksymintavoin.

Tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan aidoissa työtilanteissa. Tutkinnon suorittaja suunnittelee, toteuttaa ja arvioi informaatiotilaisuuden, jossa hän esittelee puhevammaisten tulkkipalvelun lainsäädännöllisen perustan, asiakasryhmät, järjestämisen periaatteet sekä työntekijän työtehtävät ja vastuun. Ammattitaidon osoittamista voidaan täydentää kirjallisten tuotosten, projektitöiden, suullisten perustelujen tai niiden erilaisten yhdistelmien avulla.

Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työelämän ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Arvioijien kelpoisuudet määrittelee, perustelee ja tiedottaa tutkintotoimikunta ja niiden osalta noudatetaan tarkoin näyttötutkinnon järjestämissopimusta. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan itsearviointi. Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute annettava tutkinnon suorittajalle arvioinnin jälkeen.

2 § Tulkkkaus

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja hallitsee perustiedot kommunikointihäiriöiden luonteesta.	<p>Tulkkaustarvetta aiheuttavien kommunikointihäiriöiden tunteminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kuvata vammoista ja sairauksista johtuvia kommunikointihäiriöitä • osaa kuvata kehityksellisiä kommunikointihäiriöitä.
Tutkinnon suorittaja hallitsee perustiedot kommunikointihäiriöitä aiheuttavista vammoista ja sairauksista.	<p>Kommunikointihäiriöitä aiheuttavien vammojen ja sairauksien tunteminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kuvata vammojen ja sairauksien pääpiirteitä ja niihin mahdollisesti liittyviä kommunikointihäiriöitä.

<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee tulkkauksen menetelmiä.</p>	<p>Puhetulkkaus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee epäselvän puheen selventämisen. <p>Kirjoitustulkkaus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee kirjoittamalla tuotettujen viestien tulkkaamisen • hallitsee asiakkaan tuottaman viestin kirjoittamisen • hallitsee keskustelukumppanin puhuman viestin tulkkaamisen kirjoittamalla. <p>Bliss-kielen perusteiden hallinta Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee bliss-symboleilla tuotettujen viestien tulkkaamisen.
<p>Tutkinnon suorittaja noudattaa tulkkipalvelun eettisiä periaatteita.</p>	<p>Puhevammaisten tulkkipalvelun eettisten periaatteiden noudattaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • noudattaa salassapitovelvollisuutta • ottaa aina tulkkaustilanteessa asiakkaan itsemääräämisoikeuden huomioon • toimii tulkkaustilanteessa puolueetomasti ja kaikkia osapuolia kunnioittavasti • ei tuo tulkkipalvelutehtävässä omia henkilökohtaisia asenteitaan ja mielipiteitään esille eikä anna niiden vaikuttaa tulkkauksensa laatuun • toimii tulkkaustilanteissa puolueetomasti • ymmärtää oman ammatillisen taitotietotasonsa ja osaa toimia sen mukaisesti • osaa selvittää tulkkipalvelutyöntekijän eettiset periaatteet käytännön kannalta asiakkaalle ja tarvittaessa hänen lähihenkilöilleen.

<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee tulkkaustilanteessa toimimisen.</p>	<p>Tulkkaustilanteeseen valmistautuminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehtyy asiakkaan kommunikointitarpeisiin ja -keinoihin • ottaa huomioon kommunikoinnin sujumiseen liittyvät tekijät • sopii asiakkaan kanssa tulkkipalvelun työntekijän työtehtävistä sekä tulkkauksen ja tulkkaustilanteen menettelytavoista • huolehtii asiakkaan kommunikoinnin apuvälineiden toimivuudesta ja ajantasaisuudesta. <p>Tulkkaustaidot Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarkistaa asiakkaan tuottaman viestin sisällön ja korjaa tulkkaustaan tarvittaessa välittömästi • tulkkaa viestit muuttamatta niiden sisältöä • toimii tulkkaustilanteen vaatimalla tavalla • osaa käyttää tulkkaustilanteessa tarvittavaa oheismateriaalia • osaa selvittää keskustelukumppanille oman roolinsa tulkkaustilanteessa tarvittaessa • ottaa huomioon asentojen merkityksen kommunikoinnin sujumisen kannalta • hallitsee asiakkaan kommunikoinnin avustamisen ja/tai tukemisen tarvittaessa • huolehtii asiakkaan kommunikoinnin apuvälineiden toimivuudesta ja esilläolosta • pyytää välitöntä palautetta asiakkaalta tulkkaustilanteesta.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ylläpitää ammattitaitoaan.</p>	<p>Ammattitaidon ylläpitäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tietoinen työelämän vaatimuksista ja siinä tapahtuvista muutoksista ja kehittää omaa ammatti-

	<p>taitoaan niiden mukaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään, työtapojaan sekä niiden kehittämistarvetta ja hakee niihin tarvittavaa ohjausta • hakee tarvittavaa ohjausta asiakkaan kommunikointiin liittyvissä asioissa.
--	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tulkkauksen tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan näyttötutkinnon järjestämisen sopimuksen mukaisesti, näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa tarkoin esitetyin ja tutkintotoimikunnan hyväksymin tavoin.

Tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan aidossa tulkkauksitilanteessa. Ammattitaidon osoittamista voidaan täydentää kirjallisten tuotosten, projektitöiden, suullisten perustelujen tai niiden erilaisten yhdistelmien avulla.

Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työelämän ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Arvioijien kelpoisuudet määrittelee, perustelee ja tiedottaa tutkintotoimikunta ja niiden osalta noudatetaan tarkoin näyttötutkinnon järjestämisen sopimusta. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan itsearviointi. Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute annettava tutkinnon suorittajalle arvioinnin jälkeen.

3 § Tulkinta

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja hallitsee perustiedot kommunikointihäiriöiden luonteesta sekä niitä aiheuttavista vammoista ja sairauksista.	<p>Tulkintatarvetta aiheuttavien kommunikointihäiriöiden tunteminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kuvata vammoista ja sairauksista johtuvia kommunikointihäiriöitä • osaa kuvata kehityksellisiä kommunikointihäiriöitä. <p>Kommunikointihäiriöitä aiheuttavien vammojen ja sairauksien tunteminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kuvata vammojen ja sairauksien pääpiirteitä ja niihin mahdollisesti liittyviä kommunikointihäiriöitä.
Tutkinnon suorittaja hallitsee tulkinnon menetelmiä.	<p>Tulkinnon menetelmien käyttäminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee kuvien ja graafisten merkkien käytön

	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää piirtämistä kommunikoinnissa • hallitsee noin 300 jokapäiväiseen elämäntilanteeseen liittyvää tuki-viittomaa ja käyttää niitä puheen tukena • ottaa huomioon ei-kielellisen (kehonkieli, ilmeet, eleet, ääntely, tilannesignaalit) kommunikoinnin • hyödyntää kirjoittamista kommunikoinnissa tarvittaessa • hallitsee esineiden käytön kommunikoinnissa • hyödyntää kommunikointia tukevaa oheismateriaalia.
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee kommunikointiympäristöjen ohjaamiseen liittyviä tekijöitä.</p>	<p>Kommunikointiympäristön ohjaaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon yhteisöjen toimintamallit • ottaa huomioon yhteisöjen valmiuksia ja asenteita • ottaa huomioon yhteisöjen erilaiset vuorovaikutustavat • ottaa huomioon yhteisön jäsenten valmiuksia vastavuoroiseen kommunikointiin asiakkaan kanssa • tukee yhteisöjä aitoon, asiakkaan huomioivaan ja osallistavaan vuorovaikutukseen • osaa toimia yhteisöä ja kommunikointiympäristöä edistävästi ja kehittävästi.
<p>Tutkinnon suorittaja noudattaa tulkkipalvelun eettisiä periaatteita.</p>	<p>Puhevammaisten tulkkipalvelun eettisten periaatteiden noudattaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • noudattaa salassapitovelvollisuutta • ottaa huomioon tulkintatilanteessa asiakkaan itsemääräämisoikeuden • toimii tulkintatilanteessa puolueetomasti ja kaikkia osapuolia kunnioittavasti • ei tuo tulkkipalvelutehtävässä omia

	<p>henkilökohtaisia asenteitaan ja mielipiteitään esille eikä anna niiden vaikuttaa tulkintansa laatuun</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää oman ammatillisen taitotietotasonsa ja toimii sen mukaisesti • osaa selvittää tulkkipalvelutyöntekijän eettiset periaatteet käytännön kannalta asiakkaalle ja tarvittaessa hänen lähihenkilöilleen.
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee tulkintatilanteessa toimimisen.</p>	<p>Tulkintatilanteeseen valmistautuminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehtyy asiakkaan kommunikointitarpeisiin ja -keinoihin • ottaa huomioon kommunikoinnin sujumiseen liittyvät tekijät • sopii asiakkaan kanssa tulkkipalvelun työntekijän työtehtävistä sekä tulkinnan ja tulkintatilanteen menettelytavoista • huolehtii asiakkaan kommunikoinnin apuvälineiden toimivuudesta ja ajantasaisuudesta. <p>Tulkintataidot Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarkastaa asiakkaan tuottaman viestin sisällön ja korjaa tulkintaansa tarvittaessa välittömästi • tulkitsee viestit muuttamatta niiden sisältöä • toimii tulkintatilanteen vaatimalla tavalla • osaa käyttää tulkintatilanteessa tarvittavaa oheismateriaalia • selvittää keskustelukumppanille oman roolinsa tulkintatilanteessa tarvittaessa • ottaa huomioon asiakkaan asentojen merkityksen kommunikoinnin sujumisen kannalta • hallitsee asiakkaan kommunikoinnin avustamisen ja/tai tukemisen tarvittaessa

	<ul style="list-style-type: none"> • huolehtii asiakkaan kommunikoinnin apuvälineiden toimivuudesta ja esilläolosta tulkintatilanteessa • pyytää välitöntä palautetta asiakkaalta tulkintatilanteesta.
Tutkinnon suorittaja osaa ylläpitää ammattitaitoaan.	<p>Ammattitaidon ylläpitäminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tietoinen työelämän vaatimuksista ja siinä tapahtuvista muutoksista ja kehittää omaa ammattitaitoaan niiden mukaisesti • arvioi omaa työtään, työtapojaan sekä niiden kehittämistarvetta ja osaa hakea niihin tarvittavaa ohjausta • hakee tarvittavaa ohjausta asiakkaan kommunikointiin liittyvissä asioissa.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tulkinta-tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan näyttötutkinnon järjestämissopimuksen mukaisesti, näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa tarkoin esitetyin ja tutkintotoimikunnan hyväksymin tavoin.

Tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan aidossa tulkintatilanteessa. Ammattitaidon osoittamista voidaan täydentää kirjallisten tuotosten, projektitöiden, suullisten perustelujen tai niiden erilaisten yhdistelmien avulla, joiden avulla tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa kaikkien tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisesti.

Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työelämän ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Arvioijien kelpoisuudet määrittelee, perustelee ja tiedottaa tutkintotoimikunta, ja niiden osalta noudatetaan tarkoin näyttötutkinnon järjestämissopimusta. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan itsearviointi. Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute annettava tutkinnon suorittajalle arvioinnin jälkeen.

4 § Tekniset apuvälitteet kommunikoinnin tukena

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee tietokoneen itsenäisen peruskäytön.</p>	<p>Tietokoneen peruskäytön hallinta Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa käsitellä työpöytää, kansioita ja tiedostoja • osaa käyttää tekstinkäsittelyohjelmaa • osaa kuvankäsittelyn perusteet • osaa käyttää Internetiä ja sähköpostia • hallitsee hiiren ja näppäimistön sekä helppokäyttöasetusten muokkaamisen.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää symbolityökalu- tai kartanteko-ohjelmaa.</p>	<p>Symbolityökalu- tai kartanteko-ohjelman käyttäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää tavallisimpia Suomessa käytössä olevia symbolityökalu- tai kartanteko-ohjelmia • osaa rakentaa yksilöllisen kommunikointitaulun pohjan • osaa hakea tarvittavat symbolit merkkikirjastosta • osaa muuttaa yksittäisen merkin tai ruudun ominaisuuksia • osaa tulostaa valmiin kommunikointitaulun.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää kommunikointilaitteita.</p>	<p>Kommunikointilaitteiden käyttäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää tavallisimpia Suomessa käytössä olevia kommunikointilaitteita ja niiden toimintaperiaatteita • osaa avata ja sulkea laitteen • tietää laitteen virranlähteen • tietää laitteen äänitysominaisuudet ja osaa hyödyntää niitä tilannekohtaisesti • tiedostaa laiteominaisuuksia ja osaa käyttää niitä • tietää, mistä saa lisätietoa laitteesta.

<p>Tutkinnon suorittaja osaa ylläpitää ammattitaitoaan.</p>	<p>Ammattitaidon ylläpitäminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tietoinen työelämän vaatimuksista ja siinä tapahtuvista muutoksista ja osaa kehittää omaa ammattitaitoaan niiden mukaisesti • osaa arvioida omaa työtään, työtapaansa sekä niiden kehittämistarvetta ja osaa hakea niihin tarvittavaa ohjausta • osaa hakea tarvittavaa ohjausta asiakkaan kommunikointiin liittyvissä asioissa.
---	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tekniset apuvälineet kommunikoinnin tukena -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan näyttötutkinnon järjestämissopimuksen mukaisesti, näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa tarkoin esitetyin ja tutkintotoimikunnan hyväksymin tavoin.

Tietokoneen peruskäytön hallinta osoitetaan aidossa tietokoneen käyttötilanteessa. Symbolityökalu- tai kartanteko-ohjelman hallinta osoitetaan laatimalla asiakkaalle yksilöllinen kommunikoinnin apuväline, esim. tilannekohtainen kommunikointitaulu, kommunikointilaitteen merkkialusta tai kuvitettu päiväjärjestys, laulu tai loru. Kommunikointilaitteiden tunteminen osoitetaan esittelemällä vähintään yhden laitteen toimintaperiaatteet. Ammattitaidon osoittamista voidaan täydentää kirjallisten tuotosten, projektitöiden, suullisten perustelujen tai niiden erilaisten yhdistelmien avulla.

Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työelämän ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Arvioijien kelpoisuudet määrittelee, perustelee ja tiedottaa tutkintotoimikunta ja niiden osalta noudatetaan tarkoin näyttötutkinnon järjestämissopimusta. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan itsearviointi. Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute annettava tutkinnon suorittajalle arvioinnin jälkeen.

B. VALINNAISET TUTKINNON OSAT

5 § Tietotekniikka kommunikoinnissa

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja osaa käyttää vaihtoehtoisia sähköpostiohjelmia.	Vaihtoehtoisten sähköpostiohjelmien käyttäminen Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa lähettää ja vastaanottaa sähköpostia (esim. Arnit, Imagetalk, Winmaid) • osaa muokata sähköpostiohjelman asetuksia.
Tutkinnon suorittaja osaa käyttää kommunikointiohjelmaa.	Kommunikointiohjelman käyttäminen Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tietää tavallisimpia Suomessa käytössä olevia kommunikointiohjelmasovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita (esim. Assistant, Grid, Imagetalk, Symbolikirjoitus 2000) • osaa käyttää symbolikirjastoja • osaa käyttää puhesynteesiohjelmaa tai ääninauhuria • tietää yleisimpiä hiiren ja näppäimistön tilalla toimivia apuvälineitä • osaa rakentaa tai päivittää yksilöllisen kommunikointiohjelman.
Tutkinnon suorittaja osaa ylläpitää ammattitaitoaan.	Ammattitaidon ylläpitäminen Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • on tietoinen työelämän vaatimuksista ja siinä tapahtuvista muutoksista ja osaa kehittää omaa ammattitaitoaan niiden mukaisesti • osaa arvioida omaa työtään, työtapojaan sekä niiden kehittämistarvetta ja osaa hakea niihin tarvittavaa ohjausta • osaa hakea tarvittavaa ohjausta asiakkaan kommunikointiin liittyvissä asioissa.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tietotekniikka kommunikoinnissa -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan näyttötutkinnon järjestämissopimuksen mukaisesti, näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa tarkoin esitetyin ja tutkintotoimikunnan hyväksymin tavoin.

Tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan aidossa työtilanteessa rakentamalla tai päivittämällä yksilöllinen kommunikointiohjelma. Ammattitaidon osoittamista voidaan täydentää kirjallisten tuotosten, projektitöiden, suullisten perustelujen tai niiden erilaisten yhdistelmien avulla.

Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työelämän ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Arvioijien kelpoisuudet määrittelee, perustelee ja tiedottaa tutkintotoimikunta ja niiden osalta noudatetaan tarkoin näyttötutkinnon järjestämissopimusta. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan itsearviointi. Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute annettava tutkinnon suorittajalle arvioinnin jälkeen.

6 § Yrittäjyys

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida henkilökohtaisia mahdollisuuksiaan ja valmiuksiaan toimia mahdollisesti alan yrittäjänä.	Omien yrittäjävalmiuksien arvioiminen Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tietää, millaiset henkilökohtaiset valmiudet tukevat yrittäjänä menestymistä, ja pystyy tältä pohjalta erittelemään arvojaan sekä arvioimaan omia valmiuksiaan toimia yrittäjänä • osaa laatia itselleen asiantuntijoiden opastuksella kehityssuunnitelman yrittäjänä toimimiseksi.
Tutkinnon suorittaja osaa tarkastella alaa ja sen tarjoamia yritystoiminnan käynnistämisen ja kehittämisen mahdollisuuksia ja riskejä.	Yrityksen toimintaedellytysten selvittäminen Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • on tutustunut toimialaan niin, että osaa tarkastella sen tulevaisuuden näkymiä ja kehityksen sekä markkinoiden mahdollisuuksia oman yritystoiminnan käynnistämisen kannalta • osaa tarkastella oman mahdollisen yrityksensä toiminnan tuloksellisuutta ja kannattavuutta

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa tarkastella yrittäjyyttä yrittäjän toiminnan vastuiden ja velvoitteiden näkökulmasta • osaa tarkastella yrittäjyyttä myös työnantajana toimimisen näkökulmasta.
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee erilaisia yritystoiminnan aloitustapoja ja -muotoja ja osaa kehittää karkean liikeidean omalle yritykselleen.</p>	<p>Liikeidean laadinta Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa vertailla vaihtoehtoisia tapoja käynnistää yritystoimintaa ja osaa keskustella asiantuntijoiden kanssa oman mahdollisen yritystoimintansa vaihtoehdoista • osaa yhdessä asiantuntijoiden kanssa kehittää yritykselleen karkean liikeidean ja tietää, millaisia taloudellisia, tuotannollisia ja henkisiä resursseja mahdollisen yritystoiminnan aloittaminen vaatii • osaa asiantuntijoiden kanssa arvioida yritysideoita onnistumisen mahdollisuuksia.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa luoda asiakas- ja verkostosuhteita.</p>	<p>Asiakas- ja verkostosuhteiden luominen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa pohtia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksien mukaan rakentaa yrityksen jatkuvuuden kannalta merkittäviä asiakas- ja verkostosuhteita • osaa selvittää oman alueen tai kunnan puhevammaisten tulkkipalvelun kehittämisstrategiat ja tuntee sopimusmenettelyn.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia yritystoiminnan talouden tärkeimpiä periaatteita noudattaen.</p>	<p>Taloudellinen toiminta Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa valita yrityksen kannattavuuteen vaikuttavia toimia ja hinnoitella palveluja myös markkinalähtöiset tekijät huomioiden • osaa tulkita yrityksen tilinpäätöstä

	<p>pääomien, varallisuuden, maksukyvyyn ja tuloksen suhteen sekä pohtia taloudellisen toiminnan kehittämismahdollisuuksia tarvittaessa yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa yhdessä asiantuntijoiden kanssa laatia yritykselleen karkean tulosten ennusteen ja hankkia asiantuntijapalveluja verotuskysymysten ratkaisemiseen.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää asiantuntijapalveluja.</p>	<p>Asiantuntijapalvelujen käyttö Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hakea yrityksen perustamisessa ja toiminnan eri vaiheissa tarvitsemiaan tietoja ja asiantuntijapalveluja.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Yrittäjyys-tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan näyttötutkinnon järjestämissopimuksen mukaisesti, näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa tarkoin esitetyin ja tutkintotoimikunnan hyväksymin tavoin.

Ammattitaito osoitetaan laatimalla alustava liikeidea omalle yritykselle. Tätä täydennetään toiminnan edellytyksiä ja riskejä kartoittavilla selvityksillä, tuotoksilla ja laskelmilla. Tutkinnon suorittajan toimintaa edellä esitetyn prosessin aikana arvioidaan. Toiminta dokumentoidaan ja dokumentteihin liitetään työelämän arvioijien arvioinnit. Tutkinnon suorittaja tekee myös henkilökohtaisen arvion ja kehityssuunnitelman omista mahdollisuuksistaan ja valmiuksistaan toimia yrittäjänä. Ammattitaidon osoittamista syvennetään asiantuntijoiden kanssa käytävällä arviointikeskustelulla, jossa dokumenttien ja arviointien pohjalta tarkennetaan ja täsmennetään yrittäjäksi aikovan kykyä toimia yrittäjänä ja valmiuksia tehdä ratkaisuja yritystoiminnan mahdollisesta aloittamisesta.

Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työelämän ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Arvioijien kelpoisuudet määrittelee, perustelee ja tiedottaa tutkintotoimikunta ja niiden osalta noudatetaan tarkoin näyttötutkinnon järjestämissopimusta. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan itsearviointi. Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute annettava tutkinnon suorittajalle arvioinnin jälkeen.

PUHEVAMMAISTEN TULKIN ERIKOISAMMATTITUTKINNON SUORITTANEEN AMMATTIALAN JA AMMATTITAITOJEN KUVAUS

Ammattialan ja toimintaympäristön kuvaus

Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinnon suorittaneen työ on erityisasiantuntijuutta vaativaa työtä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Työssä tarvitaan tulkkauksen ja tulkinnan taitojen lisäksi perustiedot sosiaali- ja terveysalan palvelujärjestelmistä. Oikeus puhevammaisten tulkkipalveluun perustuu Suomen perustuslain mukaiseen oikeuteen kansalaisten yhdenvertaisuudesta ja oikeudesta saada vammaisuuden perusteella tulkittamista ja käännösapua. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista sekä tätä koskeva asetus antavat vaikeasti kuulovammaisten ja kuulonäkövammaisten lisäksi vaikeasti puhevammaisille henkilöille subjektiivisen oikeuden tulkkipalveluun. Lain mukaan asiakas voi saada palvelua työssä käymiseen, opiskeluun, asioimiseen, yhteiskunnalliseen osallistumiseen tai muuhun vastaavaan toimintaan.

Puhevammaisten tulkkipalvelun tarpeen toteaa vammaispuhepalvelun sosiaalityöntekijä. Asiakkaan puhevammaisuuden laadun ja puhetta korvaavan tai tukevan kommunikaatiokeinon sopivuuden arvioi puheterapeutti. Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinnon suorittanut toimii yhteistyössä puheterapeutin ja muiden asiantuntijoiden kanssa käyttäen tarvittavaa ohjausta.

Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinnon suorittanut tulkkaa tai tulkitsee puhevammaisen henkilön tuottamia viestejä kolmannelle osapuolelle. Hän selvittää tarvittaessa puhevammaiselle henkilölle toisen henkilön viestejä puhetta tukevilla ja/tai korvaavilla kommunikointimenetelmillä. Lisäksi puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinnon suorittanut ohjaa asiakkaan lähiympäristöä tämän kommunikoinnin erityispiirteistä.

Ammattitaitojen kuvaus

Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinnon suorittaneen työ perustuu sosiaali- ja terveysalan sekä puhevammaisten tulkkipalvelun eettisiin periaatteisiin. Työssä tarvitaan joustavuutta, kykyä sopeutua monimuotoisiin ammattitehtäviin ja jatkuvaan asiantuntijaohjaukseen. Tutkinnon suorittanut toimii yhteistyössä asiakkaan ja tarpeen mukaan muiden asiantuntijoiden ja asiakkaan lähihenkilöiden kanssa. Tutkinnon suorittanut tuntee alaa säätelevän lainsäädännön ja palvelujärjestelmän.

Tutkinnon suorittanut tietää, minkälaisen toiminnallisen haitan puhevamma aiheuttaa. Hän ymmärtää asiakkaan kommunikoinnin tarpeet ja kommunikointimahdollisuudet. Tutkinnon suorittanut osaa näiden tietojen perusteella käyttää ja kehittää asiakkaan käyttämiä puhetta tukevia ja/tai korvaavia kommunikointikeinoja. Hän tuntee kommunikoinnin manuaalisia ja teknisiä apuvälineitä. Sosiaaliset ja vuorovaikutukselliset taidot ovat työssä tärkeitä. Tutkinnon suorittanut hallitsee hyvin suullisen sekä kirjallisen ilmaisun. Hän osaa toimia puhevammaisen yhteisössä ohjaavana, tukevana ja kannustavana ammattihenkilönä.

Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinnon suorittanut osaa arvioida kriittisesti omaa työtään ja hän osaa toimia tulkkipalveluverkostossa. Ammattitaidon kehittäminen edellyttää kykyä ja halua jatkuvaan oman toiminnan arviointiin, työn laadun ja työtapojen kehittämiseen sekä tarvittavan työnohjauksen hakemiseen.